

FORORD

Kulturforståelse

I de sidste 25 år har sprogfagene gennemgået en udvikling, der fuldstændig har ændret deres identitet. De spiller en stadig større samfundsmæssig rolle, de opererer med et mere levende og virkelighedsnært sprogbegreb end før, og de har utvetydigt indplaceret sig blandt de fag, der bidrager til elevernes/de studerendes omverdenskendskab og personlighedsdannelse.

Danmark er et af de lande, der er gået forrest i denne udvikling, fordi vi af gode grunde har en stærk tradition for sprogundervisning i de fleste dele af vores uddannelsessystem, og fordi vi nødvendigvis må være nogenlunde velorienterede om de lande, vi er afhængige af eller samarbejder med.

En af de mest karakteristiske sider af sprogfagernes forvandling er, at indholdssiden har foldet sig ud, sådan at den nu omfatter langt mere end tidligere tiders læsning af litteratur for at udvikle elementer af en litterær dannelse. Man møder nu meget bredere dannelsesforestillinger, hvori der typisk indgår forståelse af fremmede kulturer og derved af ens egen, eller endnu bredere: bevidsthed om egen identitet i en flerkulturel verden. Arbejdet med litteratur er stadig væsentligt i mange uddannelsesforløb, men placeres i en større kontekst.

Denne udvikling kommer til udtryk på mange planer: Alle læreplaner inden for sprogfagene, uanset niveau og uddannelsesform, omtaler nu krav om arbejde med kulturelle forhold. Materialer til undervisning i kulturelle forhold fylder meget på markedet. Og der er sket en eksplosion i rejseaktiviteterne for både elever/studerende og lærere, og hermed en kolossal stigning i antallet af personlige kontakter over landegrænserne, og af alle slags konkrete kulturoplevelser.

Indholdssiden har i årenes løb foldet sig ud til et uoverskueligt bredt felt, der rækker fra dagliglivets små foretagelser over traditioner, normer, værdier og kunst til samfundets institutioner og hele den historiske udvikling. Så der er meget brug for en strukturering, der også er anvendelig i den pædagogiske praksis.

Dertil kommer, at indholdssiden så småt er ved at blive skueplads for kultur- og uddannelsespolitisk debat. Udviklingen i sprogfagene er jo kun en lille brik i internationaliseringen, der har aktualiseret spørgsmålet om kulturforskelle på alle livets områder. De kommende års debat vil nok få modsætningerne i de forskellige kulturopfattelser til at træde tydeligere frem, også i sprogfagene. Forhåbentlig vil debatten medvirke til, at man kommer

væk fra den i øjeblikket grasserende tendens til at bruge ordet kultur som et tilsyneladende uskyldigt plusord for alle tænkelige mellem menneskelige ligheder og forskelle, de være sig nationale, lokale, sociale, etniske, religiøse eller erhvervsmæssige.

I dette nummer af Sprogforum har vi valgt at bringe en række indlæg, som indkredser, hvad der i disse år forbindes med kulturforståelse i sprogfagene. Der er dels artikler, der handler om forhold, der er fælles for alle sprogfag, dels artikler, som tager deres udgangspunkt i særlige dele af uddannelsessystemet: dansk som andetsprog i folkeskolen, fremmedsprogsundervisning i handelsskole, gymnasium og folkeskole, danskundervisning for voksne flygtninge m.m.

Karen Risager giver en oversigt over, hvilke problemstillinger der i øjeblikket er mest aktuelle med hensyn til sprogfagernes kulturside og udforskningen heraf, og opridser nogle grundlæggende distinktioner inden for kulturundervisning, heriblandt den mellem viden, følelser og adfærd. **Pia List** beskæftiger sig med udnyttelsen af nationale stereotyper i undervisningen for at pointere, at undervisningen nok så meget bør sigte på at problematisere og modificere den måde vi - bl.a. gennem stereotyper - opfatter sociale realiteter på.

Bergthóra S. Kristjánsdóttir skriver om synliggørelse af de tosprogede elevers kulturelle erfaringer som en nødvendig forudsætning for, at de kan tilægge sig en dansk kulturkompetence.

Lis Kornum beskriver nogle erfaringer med et Lingua-projekt om elektronisk post mellem en række europæiske lande. **Vibeke Rechnitzer** fortæller om udarbejdelsen af Europa-Dansk, et CD-ROM-program om dansk sprog og kultur, beregnet for udvekslingsstuderende i Danmark. **Karen Risager** omtaler nogle resultater fra projektet „Sproglærernes identitet i den europæiske integrationsproces“.

John Gulløv Christensen diskuterer fra en antropologisk synsvinkel, hvad kulturanalyse egentlig er, og understreger, at det er nødvendigt at forlade forestillingen om kultur som et billede eller et sammenhængende idesystem. **Grete Trudsø Johansen** beskriver et forløb i kulturundervisning i handelsskolen, hvor man har struktureret temaer i tre livssfærer: privatsfære, socialsfære, og offentlighedssfære. **Tove Heidemann** fortæller om projektet „Europa i undervisningen“, og om dets registrering af internationale skolesamarbejder på folkeskoleniveau. **Lis Kornum** omtaler mange forskellige skoleformers deltagelse i projektet „Contemporary European Studies“. **Sine Wrang Thomsen** beskriver en videoudveksling med et fransk gymnasium. **Karen-Margrete Frederiksen** fortæller om et interviewprojekt med flygtninge. **Michael Svendsen Pedersen** refererer fra en seminardag om kulturstudier.

Endelig er der en række rubrikker med forskellige oplysninger vedrørende emnet kulturforståelse. Som i de kommende numre er der desuden en sprogpolitisk kronik. Denne gang er den skrevet af **Robert Phillipson**.

Redaktionen